Panel Ymgynghorol yr Iaith Gymraeg

Welsh Language Advisory Panel

12 Mawrth 2026 am 2yp
Cyfarfod Aml-Leoliad

COFNODION A PHWYNTIAU GWEITHREDU

Yn bresennol:

Cyng. Peter Hughes Griffiths	PHG	Plaid Cymru
Cyng. Carys Jones (Cadeirydd)	CJ	Plaid Cymru
Cyng. Glynog Davies	GD	Plaid Cymru
Cyng. Sue Allen	SA	Annibynnol
Cyng. Meinir Jones	MJ	Plaid Cymru
Cyng. Edward Skinner	ES	Llafur
Cyng. Tina Higgins	TH	Llafur
Swyddogion		
Ian Jones	IJ	Pennaeth Cymunedau Iach a Diogelu'r Cyhoedd
Kelly Morris	KM	Cynghorydd Dysgu a Datblygu (Iaith Gymraeg)
Sally Bennett	SB	Cynghorydd Dysgu a Datblygu (Gweithlu'r Dyfodol)
Ben Lloyd	BL	Rheolwr Datblygu Theatrau
Llinos Evans	LLE	Rheolwr Polisi a Chynnwys
Sioned Raymond	SR	Swyddog Polisi a Phartneriaeth
Lynwen Davies	LD	Cyfieithydd

Rhif	Testun a phwyntiau gweithredu	Yn gyfrifol
1.	**Croeso ac Ymddiheuriadau** Derbyniwyd ymddiheuriadau oddi wrth Cynghorydd Jean Lewis, Paul Thomas a Gwyneth Ayers.	

2.	**Theatrau Sir Gâr** Croesawyd Ben Lloyd i'r cyfarfod, sef Rheolwr Datblygu'r Theatrau newydd i Gyngor Sir Gâr. Nododd Ben ei gefndir a'i fod yn awyddus i ddysgu mwy oddi wrth Aelodau'r Panel. Mae Ben yn dysgu'r Gymraeg ac yn awyddus i ail-adeiladu ei hyder yn yr Iaith. Penodwyd Ben i'r rôl ym mis Hydref 2025 ac mae'n dod o gefndir creadigol a chynhyrchu yn y maes theatrau. Mae'n arbenigo mewn cynhwysiant yn y maes theatr ac wedi bod yn Brif Weithredwr yn Theatr y Torch yn Sir Benfro cyn symud i Sir Gâr. Amlinellodd Ben y cefndir o ran y theatrau a'r cyd-destun o ran lleoliadau a strwythur. Mae Theatrau Sir Gâr (TSG), sy'n cael ei weithredu gan Gyngor Sir Caerfyrddin (CCC), yn rheoli tri lleoliad celfyddydau perfformio allweddol: Ffwrnes (Llanelli), Y Lyric (Caerfyrddin), a'r Glowyr (Rhydaman). Cenhadaeth y sefydliad yw tanio a meithrin creadigrwydd mewn ffordd gynhwysol a thrawsnewidiol, gan alinio ag amcanion llesiant y Cyngor a nodau diwylliannol, cymdeithasol ac economaidd ehangach y rhanbarth. Fel gwasanaeth theatr Sir Gâr, mae TSG yn eistedd o fewn y portffolio Gwasanaethau Diwylliannol sydd hefyd yn cynnwys Archifau, Llyfrgelloedd ac Amgueddfeydd. Mae Gwasanaethau Diwylliannol yn eu tro ochr yn ochr â Actif Chwaraeon a Hamdden, Hamdden Awyr Agored a Diogelu'r Cyhoedd o fewn yr Is-adran Cymunedau Iach a Diogelu'r Cyhoedd, sy'n rhan o Gyfarwyddiaeth Addysg a Hamdden CCC. Mae TSG yn chwarae rhan annatod wrth gefnogi ecoleg theatr a chelfyddydau Cymru, ar lefelau lleol, rhanbarthol a chenedlaethol. Mae'r theatrau yn sbardun economaidd allweddol, wedi'u lleoli yn y tair tref fwyaf poblog yn y sir ac yn gwasanaethu masnach leol a thwristiaeth. Mae TSG yn chwarae rôl gynyddol wrth gefnogi addysg, hyfforddiant, datblygu talent ac ymgysylltu creadigol yn y rhanbarth gyda blaenoriaethau strategol wedi'u halinio â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol Llywodraeth Cymru, ac mae'n bartner allweddol ar fentrau cenedlaethol sy'n hyrwyddo hygyrchedd a chynhwysiant (Breaking the Box). Yn aelod gweithgar o Creu Cymru, (yr asiantaeth ddatblygu ar gyfer sector celfyddydau perfformio bywiog a gwydn yng Nghymru) mae TSG yn derbyn cyllid rheolaidd gan Gyngor Celfyddydau Cymru. **Gweledigaeth a Chenhadaeth** **Gweledigaeth**: Sir Gaerfyrddin lle mae'r celfyddydau yn ganolog i fywyd bob dydd, ac mae pawb yn ymgolli mewn diwylliant dwyieithog cryf, hygyrch. **Cenhadaeth**: Tanio a meithrin creadigrwydd mewn ffyrdd cynhwysol a thrawsnewidiol, gan helpu cymunedau i fyw bywydau iach, hapus a bodlon. **Nodau Strategol** • **Meithrin Creadigrwydd**: Cyflwyno, cynhyrchu ac annog cyfranogiad mewn rhaglenni celfyddydol amrywiol. • **Hyrwyddo Cydraddoldeb**: Sicrhau mynediad cynhwysol i'r celfyddydau a hyrwyddo diwylliant dwyieithog. • **Cryfhau Cymunedau**: Grymuso pobl trwy ymgysylltu a datblygiad sy'n seiliedig ar y celfyddydau. • **Bod yn Gynaliadwy a Gwydn**: Gweithredu'n effeithlon, cofleidio arloesedd, ac ymateb i heriau'r dyfodol.	

	Esboniodd Ben y cyfleoedd recriwtio diweddar, lle bu modd recriwtio mwy o siaradwyr Cymraeg i'r gweithle. Gosodwyd targedau o ran hyfedredd yn y Gymraeg ar draws y tîm, a hynny erbyn mis Mawrth 2027. Cydnabuwyd yr heriau o ran cynllunio perfformiadau a chynyrchiadau cyfrwng Cymraeg a nodwyd fod cyfarfod buddiol wedi ei gynnal gyda'r Cynghorydd Peter Hughes-Griffiths er mwyn adolygu y rhaglenni sydd wedi bod mewn lle. Nodwyd siom y Cynghorydd Peter yn y nifer o gynyrchiadau cyfrwng Cymraeg a oedd wedi'u cynnwys yn rhaglen yr hydref. Esboniwyd mai sioeau teithiol, sy'n cael eu cynhyrchu gan gwmnïau annibynnol yw crynswth y rhaglen. Rydym felly yn ddibynnol ar greu incwm drwy wariant yn y bar ayyb. Amlinellwyd y costau o ran gwesteio sioe a nodwyd fod sioeau sy'n gwerthu llai o docynnau yn creu heriau penodol o ran ariannu. O ran sioeau cyfrwng Cymraeg, nodwyd fod y sefyllfa o ran costau byw a chynnydd mewn costau yn cael effaith uniongyrchol ar lwyddiant berfformiadau. Nodwyd hefyd fod heriau o ran ariannu grant cynyrchiadau cyfrwng Cymraeg, gyda mwy o bwysau ar y cwmnïoedd o ran partneriaethau a theithio. Esboniwyd hefyd fod poblogrwydd perfformiadau mewn neuaddau cymunedol ayyb yn creu risg arall i Theatrau Sir Gâr. Mae yna gystadleuaeth eang hefyd wrth geisio denu cwmnïoedd i ddefnyddio ein theatrau yn y sir, gyda'r nifer o sioeau sydd ar gael drwy gyfrwng y Gymraeg yn lleihau. Amlinellodd Ben rhai o'r ymyriadau y mae'r theatrau yn ceisio rhoi mewn lle. Nodwyd enghraifft o ran cwmni Mega, sy'n cael cynnig gofod penodol yn y Lyric, er mwyn ymarfer ac ati, tra'n sicrhau perfformiadau cyfrwng Cymraeg yn lleol. Cafwyd enghraifft arall o gynhyrchiad o'r Mabinogi, a fydd yn cael ei berfformio yn Saesneg ond gydag elfennau cryf o'r Gymraeg a Iaith Arwyddion Prydain. Mae'r theatrau hefyd wedi gallu denu cyllid ychwanegol er mwyn cyflogi swyddog i arwain ar y blaenoriaethau, gan gynnwys y Gymraeg. Yn ystod y cyfnod nesaf, bydd y tîm yn gweithio i adeiladu perthnasau gwaith gyda sefydliadau cymunedol, ynghyd â sefydliadau megis yr Egin, y Mentrau Iaith a'r Urdd. Mae'r tîm yn monitro cynnydd o ran y Gymraeg drwy'r grant a dderbynnir gan Gyngor y Celfyddydau ynghyd a chynllunio cyfleoedd o'r newydd gyda phobl ifanc i ddefnyddio'r Gymraeg ym maes theatr. Cafwyd ymholiad o ran sut dy ni'n marchnata perfformiadau cyfrwng Cymraeg. Esboniodd Ben bod y perfformiadau mwyaf yn cynllunio rhwng 9 a 18 mis ymlaen llaw; er hynny, mae rhai perfformiadau llai mor ddibynnol ar arian grant, fel bod yr amser sy'n arwain mewn yn brin iawn. Esboniodd Ben ei fod yn awyddus i adolygu y cynllun marchnata, er mwyn adnabod cyfleoedd newydd at y dyfodol. Bydd ystyriaeth fanwl i'r Gymraeg fel rhan o hynny. Ychwanegodd Ian Jones fod yna grŵp marchnata mewnol o fewn ei is-adran a'r gobaith yw y bydd cyfle i hysbysebu ar draws yr holl atyniadau megis y parciau gwledig. Gofynnodd y Cyng. Glynog i ni ystyried pwysigrwydd Theatr y Glowyr ac i weld os oes cyfleoedd penodol o ran denu perfformiadau mwy lleol. Tanlinellwyd pwysigrwydd Y Glowyr i gymunedau Dyffryn Aman. Nododd y Cyng. Peter Hughes-Griffiths ei werthfawrogiad i'r is-adran am y gwaith sy'n cael ei wneud ond nodwyd adborth o ran y gallu i ddilyn galwadau ffôn / cadw tocynnau drwy'r linell Gymraeg.	

3. Cynllun Prentisiaid Cyngor Sir Gâr

Croesawyd Sally Bennett a Kelly Morris i'r cyfarfod.

Amlinellodd Sally y cynllun Amdani a nodwyd fod 25 o Brentisiaid wedi'u recriwtio drwy Raglen Gweithlu'r Dyfodol. Bu cyfle i recriwtio 17 ohonynt dros yr Haf 2025 a hynny yn seiliedig ar werthoedd.

Mae dwyieithrwydd wedi bod yn ystyriaeth graidd i'r recriwtio ac mae pob Prentis wedi derbyn cefnogaeth i ddatblygu a derbyn cymorth iaith Gymraeg. Amlinellwyd y gefnogaeth dysgu a datblygu sydd ar gael i'n prentisiaid, naill wyneb yn wyneb neu drwy blatfform Thinqi.

Esboniodd Sally y cynllun Graddedigion, a nodwyd ein bod wedi cefnogi 72 o raddedigion i ymuno a'r sefydliad. O'r rheini, mae 54 wedi sicrhau swyddi llawn amser gyda CSG. Nodwyd bod y cyngor yn cynllunio y rhaglen nesaf o raddedigion yn ystod yr Haf 2026. Y nod drwy'r cynllun yw i ddatblygu talent lleol, i adeiladu ein sgiliau arweinyddiaeth, i gefnogi amrywiaeth a chynhwysiant ac i ddenu ein gweithlu at y dyfodol.

Esboniodd Kelly y cyd-destun y gwaith cefnogi o ran sgiliau yn y Gymraeg. Nod Rhaglen Datblygu'r Gymraeg Amdani yw ymgorffori'r defnydd o'r Gymraeg ym mhob agwedd o arferion gwaith prentisiaid, ac mae hyn yn cynnwys

- Codi hyder i siarad a defnyddio'r Gymraeg
- Cynnig cefnogaeth wedi'i theilwra yn unol â lefel gallu
- Creu rhwydweithiau cymorth drwy mentora
- Atgyfnerthu pwysigrwydd darparu gwasanaethau dwyieithog ar draws pob adran
- Sicrhau bod pob prentis yn teimlo'n werthfawr ac yn gallu defnyddio "yr hyn sydd ganddynt"

Amlinellodd Kelly rhai o'r sylwadau sydd wedi dod i law wrth y prentisiaid o ran defnydd o'r Gymraeg ac mae diffyg hyder wedi dod drwodd yn glir.

Esboniodd Kelly fod y tîm wedi cyflwyno pwysigrwydd y Gymraeg yn y ganolfan asesu a bod y prentisiaid a'u rheolwyr wedi mynychu gweithdy Gweithio mewn Sefydliad Dwyieithog gan IAITH, ynghyd â sesiwn ymwybyddiaeth iaith Gymraeg gan Menter Gorllewin Sir Gâr. Mae pob prentis wedi derbyn cynllun datblygu Cymraeg unigol.

Amlinellodd Kelly y prif wersi a ddysgwyd, sef:

- Cydnabyddiaeth o'r Gymraeg fel elfen ganolog o ddarpariaeth CSG.
- Mwy o ddefnydd o Cymraeg bach bob dydd ("diolch", cyfarchion ac ati) mewn ysgolion a gweithleoedd.
- Mwynhau'r ddeinameg grŵp a'r dysgu.
- Anffurfiol a hwyliog.
- Tiwtor yn rhagorol.
- Awydd i siarad mwy o Gymraeg.

	• Parhau â datblygiad y Gymraeg. Diolchodd y Cyng. Peter Hughes Griffiths i'r tîm am eu gwaith wrth gynllunio o ran y Gymraeg. Gofynnodd y Cyng. Carys Jones beth oedd y cyngor yn ei wneud o ran ceisio denu pobl ifanc (16 oed a throsodd)? Esboniodd SB y gwaith o ran ffeiriau gyrfaoedd a cheisio esbonio i bobl ifanc pa gyfleoedd gwaith sydd ar gael ar draws y cyngor. Amlinellodd KM rhai o'r cyfleoedd sydd yn cael eu cynllunio o ran dysgu Cymraeg mewn partneriaeth a'r Ganolfan Dysgu Genedlaethol. Bydd y cyfleoedd yma'n cael eu cadarnhau ym mis Ebrill 2026. Nododd y Cyng. Carys Jones bod rhaglen wedi bod ar waith lle roedd modd i bobl gysgodi Aelod o'r Cabinet, a byddai'n dda medru edrych ar hyn eto. Nodwyd fod yna gynlluniau ar waith i recriwtio cohort newydd o brentisiaid yn ystod 2026. Bydd y disgwyliadau o ran y Gymraeg yn parhau ar yr un lefel.	
4.	**Cofnodion cyfarfod 11 Rhagfyr 2025** Cytunwyd fod y cofnod yn rhai cywir.	
5.	**Unrhyw fater arall** Doedd dim materion yn codi.	
6.	**Dyddiadau'r cyfarfod nesaf:** • *16 Mehefin 2026 am 2 yn y prynhawn.*	